

Origen

D'on han sorgit les Gitanes no se sap ben bé del cert, però una de les històries que dóna origen a les nostres danses és aquesta:

Som a les rodalies del segle XIII, i Europa es veu assotada per una plaga de pesta que està obligant els seus habitants a emigrar cap als pobles del sud. Gent que carrega els pocs trastos que pot transportar i que busca un lloc tranquil i fora de perill on instal·lar-se i començar una nova vida.

Diuen que des de Polònia i d'Hongria moltes famílies de zíngars van sortir amb la casa a coll i tota la il·lusió d'arribar a aquell paradís que els esperava no sabien on.

Un cop arribats a Catalunya troben una terra agraïda on

fer créixer les seves esperances i es reparteixen per les diferents comarques i pobles compartint la seva cultura amb la que els ha acollit.

A la Comarca del Vallès la integració és tal que els seus balls i les seves festes, plenes de color i alegria, acaben convertint-se en eix central els dies de carnaval.

Feliços d'haver trobat una nova vida, celebren el casament de dos dels seus progènits. Això és molt important, representa l'arrelament total i la comunió amb la gent que els ha obert els braços i les cases.

Inicialment, es tractava d'un ball de parelles que anaven trenant i destrenant unes cintes aguantades amb una mà i subjectes per l'altre extrem en un pal dreçat al mig del cercle de balladors. Als nostres pobles es balla prescindint de les cintes, tot composant diferents figures.

Bigues

La primera notícia del Ball de Gitanes al nostre poble data de principis dels anys 30, moment en el qual dues colles, la de "Dalt" i la de "Baix" rivalitzaven entre elles.

Fou a principis dels 30 quan la Societat Recreativa "La Unió" de Granollers, va organitzar una ballada Comarcal, en la que hi varen prendre part les dues colles de Bigues, aconseguint la colla de "Baix", que ballava a la Sala de Ca l'Arsís, un èxit apoteòsic.

A la colla de "Baix", "El Diablot", que era el nom que es donava a l'animador de cada colla i que sortia amb la

parella de davant, era en Jaume de Can Domènec i anava vestit estil carreter, amb unes "xurriaques" i una botella de cuir de quatre litres de vi bo, per convidar als balladors.

Al poble de Bigues, la guerra del 36 va enterrar tots els actes culturals i va ser la causa que, fins l'any 1945, no es tornés a fer cap colla de Gitanes. Aquell primer any va fer d'assajador en Josep Cales de Parets del Vallès, que a canvi de sopar i dormir venia el dissabte dia d'assaig i marxava el diumenge.

A partir de l'any 1946 va ser l'Andreu Camp que va continuar amb la tasca d'assajador fins l'any 1967; en aquest període hi hagué una colla de grans i, en algunes ocasions, fins una segona colla. És a partir d'aquest 1967 que només hi hagué alguna actuació esporàdica de gent veterana, de tal forma que podem considerar que el Ball de Gitanes va desaparèixer d'entre nosaltres. Molts recorden amb nostàlgia les ballades a Bigues i a pobles com Polinyà, Sta. Maria de Barberà, L'Ametlla, etc. etc.

A Bigues es ballava a la Sala de Ca l'Arsís, al camp de sota la Sala, a l'envelat, a la Pista descoberta i, en una ocasió, una ballada tingué lloc a les Pistes de Tennis de Can Noguera.

Els primers balladors dels quals tenim notícia, tots ells ja desapareguts, foren els germans Joan i Josep Mas de Can Segimon, en Jaume de Can Ribafort i en Pere Joan.

NOTA: Les dades són recollides de les memòries d'en Miquel Mas Fontcuberta i d'una xerrada amb l'Andreu Camp de Can Roger.

